

Stockholms kommun
kontaktcenter@stockholm.se

2022-12-09
1 (20)
Dnr.2022:6416

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
Södermalmsskolans grundskola
belägen i Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Södermalmsskolans grundsärskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier hos Södermalmsskolans grundsärskola uppfylls i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att samtliga lärare som undervisar i grundsärskolan ges goda möjligheter att samverka i bedömningsfrågor.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2023-08-25 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. 2022:6416) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

Utbildningens utformning och syfte: 1 kap. 4, 5, 9–10 §§ skollagen (2010:800).

Rektors pedagogiska ansvar och ansvar för inre organisation och för personalen: 2 kap. 9–10 och 34 §§ skollagen.

Systematiskt kvalitetsarbete enhetsnivå: 4 kap. 4–7 §§ skollagen.

Rektorns ansvar för att tillhandahålla flexibel, tidsenlig och tillgänglig utbildning: 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen.

Läroplan för grundskolan (Lgrsär22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2

Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3

Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och

2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn gör bedömningar av undervisningens kvalitet och om syftet med utbildningen uppfylls utifrån en bred uppföljning och analys med verktyg som är anpassade för skolformen. Rektorn genomför, utifrån bedömningen, nödvändiga förbättringsåtgärder och fattar beslut om ändamålsenlig resursfördelning. Genom det arbetet skapar rektorn möjlighet till flexibla lösningar i utbildningen liksom en tillgänglig lärmiljö. Rektorn ser till att det finns välkända rutiner på skolan samt att lärarna får stöd och kompetensutveckling i sitt arbete.

Motivering

Rektorn leder och styr skolans utveckling genom ändamålsenlig uppföljning, analys och relevanta förbättringsåtgärder

Granskningen visar att rektorn utifrån uppföljning och analys gör bedömningar av undervisningens kvalitet och om syftet med utbildningen uppfylls. Rektorn genomför uppföljningar via mitterminskonferenser två gånger per läsår där elevernas utveckling

både på grupp- och individnivå följs upp och analyseras tillsammans med personalen. Även elevernas omdömen och betyg utgör vid terminsslut underlag för uppföljning och efterföljande analys. Rektorn och lärare berättar att det också genomförs en resultatdialog i slutet av läsåret där lärare inom grundsärskolan tillsammans med representanter från fritids gör en övergripande analys av resultaten under året. De beskriver till exempel framgångsfaktorer och hur arbetet med utvecklingsområden gått under året. Detta diskuteras med rektorn och nya utvecklingsområden formuleras inför kommande läsår. Rektorn följer vanligtvis upp elevers utveckling och förutsättningar för utbildningen via ett delegerat ansvar till biträdande rektor som gör veckovisa verksamhetsbesök, är med på arbetslagsmöten och elevhälsoteamsmöten (EHT). Den biträdande rektorstjänsten har varit vakant under några månader men ska tillsättas inom kort. De regelbundna verksamhetsbesöken har därför inte kunnat genomföras som vanligt under några månader, berättar rektorn. Granskningen visar dock att rektorn är väl insatt i verksamheten och att ledning och styrning av verksamheten fortgår enligt gängse rutiner. Som underlag för uppföljning avseende elevernas kunskaper används Stockholms stads bedömningsverktyg för grundsärskolan, MIRA-modellen¹. Den används för bedömning av elever som både läser ämnen och ämnesområden och rektorn berättar att man med modellen som stöd kan se elevers progression över tid och att de flesta elever utvecklas och når en god måluppfyllelse. Skolan ser en högre måluppfyllelse då elever har undervisning enligt korrekt kursplan och arbetar därför kontinuerligt med analys kring detta utifrån bland annat MIRA-modellen. Lärare och rektorn berättar att även de gemensamma pedagogiska planeringarna utgör en del av det underlag som används i bedömningen av elever. Elevernas individuella utvecklingsplan (IUP) och Skolverkets och skolans egna bedömningsstöd används också. Vad gäller uppföljning av trygghet och studiero används både skolans egenutformade enkät² och Stockholms stads enkät för grundsärskolan. Dessa analyseras, följs upp och diskuteras av rektorn tillsammans med personal och elever. Båda enkäterna är anpassade utifrån skolformen och elevernas förmåga att svara. Huvudmannen och rektorn berättar att svarsfrekvensen för stadens enkät är låg och att den kompletteras med skolans egen enkät. På skolan finns en förstelärare med uppdrag som fokuserar på trygghetsarbete, ett trygghetsråd och

¹ [Bedömning i grundsärskolan | Pedagog Stockholm](#)

² Elevbarometern, genomförs två gånger per år.

trygghetsgrupper för varje stadiet, som alla arbetar förebyggande men även till viss del med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder. Elever och personal är delaktiga i arbetet.

Av granskningen framgår vidare att rektorn ser till att det genomförs nödvändiga förbättringsåtgärder och att resurser fördelas på ett sätt som möter de behov som finns på skolan. Lärare, elevhälsan och rektorn berättar i intervjuer att det förs kontinuerliga diskussioner kring hur organisationen ska se ut och hur personal och andra resurser ska fördelas utifrån elevernas behov. Inför sammansättningen av nya klasser görs ett stort arbete för att resursfördela och skapa grupper som bäst möter elevernas behov. Rektorn har även fattat beslut om mer personalresurser i en klass utifrån att det fanns elever med större behov än förutsett. Förra läsåret erbjöds också utökad handledning för personal av specialpedagog och extra simundervisning för elever som inte når målen. I trygghetsarbetet har skolan identifierat otrygga platser såsom omklädningsrummen. Elevhälsa och elevassistenter berättar att förbättringsåtgärder vidtagits genom att det exempelvis finns mer personal kring dessa platser. I Stockholms stads senaste enkät framgår att flickor i grundsärskolan upplever sig som något mindre trygga än pojkar³. Rektorn och elevhälsan berättar att de sett resultatet men ännu inte kunnat utröna varför och att analysarbetet därför måste fortsätta för att mynna ut i eventuella åtgärder.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet på skolan

Granskningen visar att rektorn arbetar medvetet för att det ska finnas flexibla lösningar i utbildningen som är anpassade efter elevernas behov och förutsättningar. Bland annat har rektorn fattat beslut som möjliggör flexibilitet för elever att läsa både ämnen och ämnesområden eller att byta däremellan. Av informationsinhämtningen framgår att flera elever under året har bytt kursplan. Flexibilitet finns även kring hur klasser sätts samman på ett ändamålsenligt sätt utifrån bland annat elevgrupp, kunskaper och behov. Det finns möjligheter för elever att läsa en kombination av ämnen från grundsärskolans och grundskolans kursplaner om det behovet finns. Detta underlättas eftersom grundsärskolan är lokalintegrerad med grundskolan samt att

³ Stockholms stads enkät för grundsärskolan 21/22 visar att 87 procent av eleverna i åk F-9 känner sig trygga. 95 procent av pojkarna och 78 procent av flickorna svarar att de känner sig trygga (22 procent av flickorna svarar att de känner sig trygga ibland).

rektorn leder även grundskolan. Både rektorn och lärare betonar i intervjuer vikten av att elever läser rätt kursplan. För att säkerställa att eleverna ges en undervisning på rätt nivå och enligt rätt kursplan görs därför kontinuerligt bedömningar av eleverna. I dessa fall utgör bland annat lärarnas bedömningar, samråd med elevhälsans personal och utredningar ett underlag för beslut.

Av granskningen framkommer att rektorn löpande arbetar för att lärmiljön ska vara tillgänglig för eleverna. Lärare säger att de ser miljön som organisk och att den ständigt förändras utifrån elevbehov. Lärare och rektorn berättar dock att det finns olika förutsättningar för en tillgänglig lärmiljö i de olika skolbyggnaderna. Lågstadiet har mer yta och större möjligheter att anpassa miljön medan det är en större utmaning för mellan- och högstadiet då det är trängre där. Lärare och rektorn berättar vidare att de arbetar med den fysiska miljön på flera sätt och att åtgärder vidtas löpande och efter behov. Exempelvis har ett klassrum byggts om för att skapa en lugnare, mer anpassad miljö och heltäckningsmattor och avgränsande skärmar finns numera i varje klassrum. I intervjuer med lärare framkommer att det finns lärverktyg och olika hjälpmedel som bidrar till att inkludera eleverna i undervisningen. Rektorn betonar att även den sociala miljön ska vara inkluderande och därför bedrivs ett aktivt arbete kring trygghet och värdegrund. Exempelvis finns ett årshjul för värdegrundsarbete som skolan följer där grundskolans och grundsärskolans elever arbetar med samma frågor. Rektorn berättar att årshjulet är ett sätt att säkerställa en likvärdighet i värdegrundsarbetet men att det förebyggande och främjande arbetet också sker löpande i varje klassrum.

Vidare visar granskningen att lärarna och övrig personal har möjligheter att få stöd i sitt arbete. För att kunna tillmötesgå elevernas behov bättre personalen stöd av elevhälsans kompetenser. En specialpedagog arbetar specifikt med grundsärskolan, exempelvis med handledning av personal vilket lärare och assistenter lyfter fram som mycket viktigt för verksamheten. Det framkommer dock i intervjuer att det under hösten bedrivits handledning i mindre omfattning än tidigare. Av informationsinhämtningen framgår att alla lärare har lärarlegitimation och att en del av lärarna i grundsärskolan har speciallärar- eller specialpedagogexamen, vissa med inriktning utvecklingsstörning. Elevassistenter och resurspedagoger är erfarna och har relevant utbildning. Lärare och elevassistenter uppger att det finns mycket god möjlighet till kompetensutveckling bland annat via Stockholms stad, exempelvis elevassistentutbildning eller utbildning i TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). De som behöver får möjlighet att gå på utbildningar. I intervjuer med lärare framkommer att personalens uppfattning är att rektorn nyttjar lärarnas och elevassistenternas kompetenser på ett bra sätt och att den kompetens som finns på skolan är god för att kunna möta elevernas behov. Rektorn och lärare

lyfter fram att det nätverk som Stockholms stad organiserar för lärare för att utbyta erfarenheter kring grundsärskolan är betydelsefullt.⁴

Av granskningen framgår att rektorn har välkända rutiner på skolan som gör att organisationen klarar av att personal byts ut eller är frånvarande. Rektorn har flera sätt att nå ut med vilka rutiner och arbetssätt som gäller på skolan, bland annat vid uppstartsdagar, via en informationspärm för nyanställda och löpande information på arbetslagsmöten. Rektorn berättar att det finns tydliga uppdragsbeskrivningar för de olika professionerna på skolan. Vidare framgår att skolan har en vikariesamordnare och att det finns en god rutin för personalfrånvaro. På grundsärskolan ser personalen i samråd med vikariesamordnaren till att det ska bli så få förändringar som möjligt för eleverna. Särskolan tar generellt bara in välkända vikarier och omfördelar resurser vilket sammantaget skapar bra förutsättningar för elevgruppen. Lärare beskriver att rektorn kan verksamheten, är närvarande och intresserad men att hen i frånvaro av biträdande rektor har mycket på sitt bord. Skolinspektionen framhåller vikten av att det arbete som biträdande rektor har ansvar för via delegation återupptas när denne är på plats i organisationen, till exempel att samordna handledning av personal från specialpedagogen liksom att genomföra kontinuerliga verksamhetsbesök.

Undervisning

Författningsstöd

Utbildningens syfte: 1 kap. 4 § skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Grundsärskolans utformning och syfte: 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

Strukturerad undervisning: 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8

Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

⁴ Stockholms stad har inom ramen för ett FoU-projekt skapat ett nätverk för personal i grundsärskolan. Arbetet startades vårterminen 2022 och fortsätter framöver. Syftet är att utveckla undervisningen genom att dela erfarenheter och goda exempel.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen är stimulerande för eleverna och består av en variation av innehåll och arbetssätt. Undervisningen bedrivs på en för eleverna lämplig nivå som bidrar till progression och motivation. Eleverna får ett aktivt lärarstöd i undervisningen och har tillgång till individanpassade hjälpmedel. Det långsiktiga syftet med skolarbetet är tydligt för eleverna och undervisningen genomförs med stöd av en bekant struktur och utgår från målen i läroplanen. I undervisningen får eleverna goda möjligheter att samarbeta och lära tillsammans.

Motivering

Undervisningen är motiverande, varierad och stimulerande

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med olika typer av aktiviteter och uppgifter i undervisningen så att det blir variation och balans vilket bidrar till att motivera eleverna. Det framgår av granskningen att lärarna använder variation som en metod för motivation till skolarbete och lärarna beskriver i intervjuer att det är en förutsättning för att få med sig eleverna. Detta gör lärarna bland annat genom att kombinera teoretiska och praktiska ämnen i temaarbeten. Ett exempel som lärare berättar om är ett temaarbete kring hösten där de teoretiska ämnena kombineras med slöjd där eleverna gjort växtpressar. Ett annat exempel är ett temaarbete i demokrati där eleverna lärt sig om demokrati men även fått möjlighet att besöka valstugor och rösta i ett skolval. Lärare uppger att de arbetar med variation och motivation genom olika typer av besök utanför skolan, såsom museibesök kopplat till olika ämnen. Vid observationer framkommer att eleverna på olika sätt får variation i uppgifter såsom att lyssna på läraren, arbeta i grupp och individuellt och använda både digitala och analoga arbetssätt. Samtidigt finns en balans i undervisningen så att variationen sker i ett logiskt flöde på lektionen med en röd tråd i arbetet. Av intervjuer framgår att lärarna individanpassar uppgifter för eleverna för att nivån ska vara lämplig så att uppgifterna bidrar till progression samt motivation för skolarbetet. Lärarna berättar att i svenska och matematik behöver arbetet individanpassas till stor del då eleverna kommit olika långt och har olika förutsättningar. Alla elever kan ha samma skrivuppgift, till exempel kring tema hösten, men sedan anpassas krav och

arbete beroende på elevens förutsättningar. Lärarna berättar att det är värdefullt att arbeta i åldersblandade grupper. Då kan eleverna få nödvändig repetition inom olika områden och därefter arbeta med nivåanpassade, individuella uppgifter. Att eleverna känner igen uppgifter, kan fördjupa sig och även lära av andra är motiverande, säger lärare. På så sätt blir elevens progression också tydlig.

Av granskningen framgår vidare att lärarna ger ett aktivt lärarstöd så att eleverna kommer igång med sitt skolarbete, förstår uppgifterna och bibehåller sitt engagemang. Att eleverna får kontinuerlig hjälp i sitt skolarbete av personalen blev tydligt under de lektioner som observerades då både lärare och elevassistenter gav enskilt stöd till elever under tiden de arbetade med sina uppgifter. Eleverna visade generellt ett engagemang i och fokus på skolarbetet både under lärarens genomgång och under själva arbetet med uppgifterna. I observationer och intervjuer framkommer att personalen känner sina elever och deras behov väl och använder individanpassade hjälpmedel i undervisningen. Personalen säger att tillgång till hjälpmedel såsom lärplattor, skärmar, tidshjälpmedel och bildstöd finns och om behov finns för ytterligare hjälpmedel så ordnas det. De använder även konkret material som exempelvis pengar att räkna med, föremål att visa samt tidshjälpmedel som stöd för tidsuppfattning. Lärarna använder bilder och tecken (TAKK) för att förtydliga det som de säger.

Undervisningen är strukturerad, anpassad och utgår från läroplanens mål

Granskningen visar att undervisningen har en tydlig struktur som är välkänd för eleverna samtidigt som det finns möjligheter att inom befintliga strukturer genomföra individuella anpassningar utifrån elevernas behov. Lärare och elevassistenter beskriver i intervju att varje dag startas och avslutas med en samling som alltid går till på samma sätt i respektive grupp. Lärare och rektorn säger att strukturen är viktig för eleverna, bland annat för trygghet och förståelse av dagen och det som de ska lära sig. Vid observationer framkom att elever är delaktiga i samlingen, till exempel genom att under en dag tillsammans med läraren vara ansvarig och hålla i samlingen. Eleverna fick presentera dagens schema, namnsdag, lunch och liknande medan de andra eleverna gjordes delaktiga med frågor. På skolan använder man sig av "Södermalmsskolektionen", en modell där varje lektion ska struktureras på ett visst sätt med syfte, inledning, innehåll och avslut. Av intervjuer framgår att lärarna använder sig av modellen men anpassar strukturen efter vilken grupp de har och vad de arbetar med. I observationer framkommer dock att lektioner inte alltid avslutas på ett tydligt och sammanfattande sätt. Lärare och elevassistenter berättar att tydliga avslut alltid görs vid dagens slut eller när större arbetsområden avslutas. I en grupp observerades att läraren avslutade lektionen med att sammanfatta vad eleverna lärt

sig på lektionen utifrån förmågor i läroplanen. Elever var delaktiga i diskussionen, räckte entusiastiskt upp handen och kunde nämna att de tränat på bland annat kommunikation, samarbete och ansvar. I detta sammanhang vill Skolinspektionen rekommendera skolan att analysera om ett tydligt sammanfattande avslut på lektioner, som i exemplet ovan, kan vara gynnsamt att tillämpa i större utsträckning.

Granskningen visar att eleverna har goda möjligheter att samarbeta och lära tillsammans och att det långsiktiga syftet med undervisningen är tydligt för eleverna. Det finns gemensamma gruppaktiviteter som är återkommande, till exempel morgonsamlingen där eleverna tränar samspel genom att bland annat lyssna på varandra, våga prata i grupp och vänta på sin tur. Vid observationer framkom att eleverna hjälper varandra i sitt lärande och tränar samarbete även på andra sätt, exempelvis genom att spela spel tillsammans eller göra en gemensam gruppövning på engelskan. Av granskningen framgår vidare att det långsiktiga syftet med undervisningen är tydligt. Elever berättar att de ofta pratar med lärarna om att det de lär sig i skolan kan underlätta för dem i det framtida livet. Lärare säger att de brukar prata om vad eleverna ska lära sig och varför, men att det i vissa ämnen och moment är lättare att tydliggöra syftet än i andra då det kan bli abstrakt för eleverna. I exempelvis samhällsorienterande ämnen och matematik är det lättare att koppla ihop det som står i läroplanen till praktiska livserfarenheter som eleverna har, såsom att kunna hantera pengar och gå och handla. I underlaget och i intervju nämner rektorn även att lärarnas arbete utifrån en förmågecirkel är ett positivt sätt att medvetandegöra eleverna om vad de tränat på under lektionen, till exempel samarbete och ansvar.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

Utbildningens utformning och syfte samt hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4–5 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen: 3 kap. 2 § skollagen.

Trygghet och målinriktat arbete mot kränkande behandling: 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ skollagen.

Grundsärskolans syfte: 11 kap. 2 § skollagen.

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan har ett planerat och aktivt arbete för att ge eleverna förutsättningar att delta i samhället som aktiva samhällsmedborgare. Detta sker genom aktiviteter som gör att eleverna får konkreta erfarenheter av närsamhällets arbetsliv, föreningsliv och kulturliv och även utvecklar förmågor för att kunna verka i en digitaliserad vardag. Skolan arbetar systematiskt för att eleverna ska känna sig trygga i olika sociala sammanhang och både främjande och förebyggande trygghetsarbete genomförs. Arbetet bygger på kartläggningar och analyser som leder till utvecklingsåtgärder som syftar till att bidra till elevernas trygghet.

Motivering

Skolan har ett aktivt arbete för att gynna elevernas deltagande i samhällslivet

Granskningen visar att det på skolan finns ett planerat och aktivt arbete för att förbereda eleverna så att de kan delta som aktiva samhällsmedborgare. Eleverna får goda möjligheter till konkreta erfarenheter av arbets-, förenings- och kulturliv som ger dem förutsättningar till aktivt deltagande i samhällslivet efter utbildningen. Lärarna berättar att de använder världen utanför skolan som klassrum och eleverna lär sig exempelvis om trafik genom att åka kollektivtrafik och gå på stan och titta på trafikskyltar. Lärarna och elevassistenter berättar vidare att de inom olika ämnen och arbetsområden gör studiebesök, går på muséer och bjuder in forskare. Eleverna får också ta del av kulturevenemang och fritidsaktiviteter som erbjuds genom Stockholms stad, som till exempel Fritid för alla och Skapande skola. Eleverna berättar att de under hösten har deltagit i ett stort springlopp och tillsammans med andra klasser nyligen åkt till ett teknikmuseum (inom ramen för tema teknik). Det framkommer vid intervjuer att elever gör praktik på arbetsplatser eller gymnasiesärskolor för att förbereda dem inför nästa fas i livet. Skolans studie- och yrkesvägledaren deltar i samband med val inför gymnasiet och praktikplatser men inte lika mycket i planering eller genomförande av aktiviteter som ämnar ge eleverna erfarenheter av omkringliggande samhälle. Skolan har dock en gemensam pedagogisk planering för alla stadier till vilken olika typer av aktiviteter och studiebesök är knutna. Det framkommer också i intervjuer att skolan genomför temadagar gällande yrke och

framtid och att lärarna i sin undervisning pratar med eleverna om olika yrken. Det händer också att klasserna får besök av olika yrkesgrupper. Exempelvis berättar elevassistenterna att några klasser haft ett temaarbete kring samhället och då kom polisen på besök. Elevråd är gemensamma för båda skolformerna på skolan och rektorn berättar att de äldsta eleverna är med vid intervjuer i vissa rekryteringsprocesser, såsom senast när biträdande rektor för grundsärskolan skulle anställas.

Vidare framgår av granskningen att eleverna, oavsett könstillhörighet, ges goda förutsättningar för att hantera en digitaliserad vardag genom bland annat användning av digital teknik. Eleverna har varsin lärplatta och vid observationer användes dessa på olika sätt, exempelvis till lärspele eller skapande av digitala böcker. Under en observation där eleverna hade tema teknik kopplades äldre tekniska lösningar till dagens moderna, exempelvis genom att jämföra kontanta pengar med dagens elektroniska.

Skolan arbetar strategiskt med elevernas trygghet i olika sociala sammanhang

Granskningen visar att skolan har ett planerat och aktivt arbete med att skapa trygghet för eleverna i olika sociala sammanhang vilket bidrar till elevernas personliga utveckling och utvecklar elevernas sociala förmågor. Skolan arbetar systematiskt med att kartlägga elevernas upplevda trygghet bland annat genom att eleverna får svara på frågor om trygghet i enkäter, inför utvecklingssamtal och i hälsosamtal. Eleverna är sedan med i att analysera och ta fram åtgärder utifrån resultaten. Skolan har, som tidigare nämnts i beslutet, en förstelärare inom trygghetsarbete, ett trygghetsråd och trygghetsgrupper. Dessa genomför aktiviteter och förbättringsåtgärder för hela skolan såsom trygghetsrond och kompetensutveckling för personal.

Då grundsärskolans alla stadier är lokalintegrerade i grundskolan sker hela tiden både planerade och spontana möten mellan elevgrupperna. Eleverna på grundsärskolans lågstadium träffar dagligen eleverna från grundskolan exempelvis på raster. Lärare och elevassistenter berättar att det finns en väl fungerande fadderverksamhet på lågstadiet som eleverna uppskattar och som underlättar för eleverna att lära känna och leka med varandra. Personalen uppger att det är svårare för de äldre eleverna som går i olika skolformer att interagera även om de träffas dagligen, exempelvis i matsalen. Elevassistenter säger att det kan bero på att skillnaderna i utveckling blir större med åldern och att eleverna får olika intressen. Vid samtliga intervjuer framkommer att det finns en respektfullhet mellan elever i grundskolan och grundsärskolan och eleverna i grundsärskolan är inkluderade i verksamheten precis som andra. Utöver det framkommer i intervjuer och observationer att personalen och

eleverna har en nära och god relation till varandra och att det alltid finns vuxna i elevernas närhet som kan förebygga och fånga upp konflikter som kan hända runt eleverna i sociala situationer. Lärarna pratar med eleverna under lektionerna eller på klassråd om det uppstått någon konflikt på exempelvis raster eller på sociala medier. Enligt lärare är eleverna särskilt öppna med elevassistenterna, de har en viktig roll och bidrar till att saker löses tillsammans med lärare och elever. Lärarna berättar vidare att personalen tränar eleverna på sociala sammanhang även kopplat till integritetsfrågor då det är mycket viktigt för eleverna i särskolan. Det handlar om trygghet för att inte bli utsatt eller utsätta någon annan för något olämpligt. Personalen på skolan pratar kontinuerligt med eleverna om jämställdhet, normer, relationer och integritet. Det sker löpande men även inom ramen för olika teman i undervisningen, exempelvis i tema Livskunskap. I intervju med elever framgår att de upplever sig trygga på skolan och kan få hjälp av lärare om något inte känns bra. Lärare och elevassistenter berättar också att eleverna alltid har personal nära sig, personaltätheten är hög. Skolan har goda trygghetsresultat och det finns goda förutsättningar för att eleverna ska känna sig trygga.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

Likvärdig utbildning och rektors ansvar: 1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen.

Elevers utveckling mot målen och arbete med extra anpassningar och särskilt stöd: 3 kap. 3, 5 och 7 §§ skollagen.

Grundsärskolans utformning och syfte: 11 kap. 2, 3, 5 och 11 skollagen.

Utvecklingssamtal och individuell studieplan: 11 kap. 15–16 a §§ skollagen.

Betygsättning: 11 kap. 17, 19–23 §§ skollagen.

Bedömningsstöd: 10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgrsär22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att lärarna fortlöpande bedömer elevernas kunskapsutveckling och återkopplar till eleverna på ett

framåtsyftande och anpassat sätt. Utifrån den bedömning som lärarna gör så genomför de även nödvändiga anpassningar av undervisningen. Rektorn ger till viss del förutsättningar för samverkan kring bedömningsfrågor för lärare på skolan.

Motivering

Rektorn skapar förutsättningar för fortlöpande bedömning

Granskningen visar att lärarna genomför löpande bedömningar av elevernas kunskapsutveckling och återkopplar detta till eleverna på ett för dem anpassat sätt. Av granskningen framkommer att lärarna använder Skolverkets bedömningsstöd i svenska och matematik och även Stockholms stads bedömningsmodell för grundsärskolan, MIRA-modellen. Lärarna på skolan har även kompletterat detta material med ett eget material för bedömning i ett par ämnen. Rektorn och lärare berättar att de även för resonemang om hur eleverna ska bedömas utifrån de pedagogiska planeringarna som utarbetats gemensamt av arbetslagen. Rektorn berättar att alla lärare, som en del av konferenssystemet, träffas fyra gånger per år för avstämning kring eleverna (vid mitterminskonferens och vid betygssättning) och då finns möjlighet att även diskutera bedömningsfrågor. Lärare säger i intervju att de även löpande stöttar varandra när de ska bedöma elevernas kunskapsutveckling men att tiden som finns för att gemensamt diskutera och samverka kring bedömning är olika för olika lärargrupper. Vissa lärare uppger att det inte finns tillräcklig tid och utrymme för diskussion och samverkan med kollegor. I intervju med rektorn och lärare framkommer att lärarna återkopplar den gjorda bedömningen på olika sätt, bland annat vid betygssamtal eller i elevens individuella utvecklingsplan (IUP). Under utvecklingssamtalet går man igenom IUP:n, hur det gått för eleven, och skriver fram mål. Andra exempel är att lärare gör återkoppling till eleverna i relation till förmågor i läroplanen (förmågecirkeln) eller använder tankekartor i början och efter ett ämnesområde och att eleverna då ser att de har mycket mer kunskap efteråt än innan. Lärarna uppger att de också följer elevernas utveckling i olika arbetsböcker som eleverna använder. Där kan lärarna påvisa progression för både elever och vårdnadshavare. Av granskningen framkommer att lärarna ger eleverna en formativ bedömning i stunden när de pratar med eleven om genomförda arbetsuppgifter och moment.

Vidare visar granskningen att lärarna gör väl avvägda anpassningar i undervisningen utifrån den bedömning som de har gjort av eleverna. Det kan handla om att anpassa material eller instruktioner, ge elever större utmaningar när de klarat något eller ge möjlighet för elever att utföra uppgifter på olika sätt utifrån kunskapsnivå. Lärare berättar i intervju att de kontinuerligt lyssnar in eleverna och ändrar undervisningen

efter grupp och individ. Exempelvis ställs olika krav på vad en text ska bestå av beroende på elevens förutsättningar. Lärare berättar att det också kan handla om att eleverna får ta ansvar att visa sina klasskompisar saker som de själva har lärt sig. Vid intervjuer framkommer att man på arbetslagen löpande diskuterar elevernas utveckling och sedan försöker personalen hitta eventuella nya strategier för eleverna. Eleverna säger att lärarna ser hur det går för dem när de arbetar och att de får stöd i vad de ska träna på och hur de kan gå vidare.

Rektorn behöver stärka förutsättningarna för samtliga lärare att samverka med varandra i bedömningsfrågor

Granskningen visar att rektorn till viss del har skapat förutsättningar för lärare att samverka kring bedömningsfrågor liksom att höja sin kompetens i dessa frågor. Som tidigare nämnts så träffas lärarna fyra gånger per år för avstämning kring eleverna och rektorn uppger att de då har möjlighet att diskutera bedömningsfrågor. Rektorn berättar att det även finns möjlighet för lärare att samverka kring bedömning i det egna ämneslaget. Lärare som endast undervisar i grundsärskolan säger att de har möjlighet att samverka kring bedömningsfrågor på lärarmöten. Där kan de också löpande stämna av bedömningar med varandra för att skapa en samsyn. Lärare som endast delvis undervisar i grundsärskolan uppger dock att det finns mindre möjlighet för diskussion och samverkan kring bedömningsfrågor för grundsärskolan och att det kan vara svårt att få tid att kvalitetssäkra bedömningar, även om det finns kollegor att tala med. De möjligheter till att samverka som finns till exempel på mitterminskonferensen räcker inte till för att både samverka kring bedömning och utveckla bedömarkompetens. Lärare uttrycker också att de önskar kompetensutveckling kring grundsärskolans läroplan och bedömningsfrågor. I intervju med rektorn framkommer att det under året ska ske en kompetensutveckling inom bedömning för både grundskolan och grundsärskolan, ledd av förstelärare, utifrån implementeringen av den nya läroplanen Lgr22. Rektorn säger också att det förekommer att skolan har sambedömningsdagar som kompetensutvecklingsdagar utifrån ämnen och verksamhet. Vid granskningen framkommer vidare att det finns ett nätverk med andra särskolor i staden där representanter från olika skolor träffas månadsvis och där en av de saker som diskuteras är bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att samtliga lärare som undervisar i grundsärskolan ges goda möjligheter att samverka i bedömningsfrågor.

Granskningen visar att rektorn till viss del ger förutsättningar för samverkan kring bedömningsfrågor för lärare på skolan men att möjligheten för att gemensamt diskutera och samverka kring bedömning är olika för olika lärargrupper. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser över möjligheten för samverkan i bedömningsfrågor för alla lärare som undervisar i grundsärskolan. Rekommendationen är också att denna samverkan stödjer fokus på styrdokumentet så att lärarna utvecklar en samsyn kring kunskapskravens innebörd och samtidigt utvecklar sin bedömarkompetens inom grundsärskolan. Detta i syfte att stödja en likvärdig bedömning och höja kompetensen i bedömningsfrågor.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

Huvudmannens ansvar att för en likvärdig utbildning som uppfyller syftet och tar hänsyn till barnets bästa: 1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a §§ skollagen.

Kompetens för rektor, lärare och elevhälsa: 2 kap. 11–13, 18, 25 och 29 §§ skollagen (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Ansvar för kompetensutveckling, flexibilitet, lokaler och utrustning: 2 kap. 34–36 §§, 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Systematiskt kvalitetsarbete huvudmannanivå: 4 kap. 3 och 8 §§ skollagen.

Lgrsär22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionens bedömning

Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att huvudmannen gör självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet och har ett långsiktigt och systematiskt arbete för att ge goda förutsättningar för undervisningens planering och genomförande. Vidare ger huvudmannen rektorn stöd vad gäller ledning och utveckling av verksamheten. Huvudmannen organiserar för att underlätta samverkan med andra skolor och för att eleverna i grundsärskolan ska få erfarenheter från omgivande samhälle.

Motivering

Huvudmannen gör egna bedömningar av verksamhetens kvalitet och arbetar långsiktigt för att ge goda förutsättningar för utbildningen

Granskningen visar att huvudmannen gör självständiga bedömningar av grundskolans måloppfyllelse och kvalitet genom att följa upp, analysera och bedöma verksamheten. Huvudmannen tar del av grundskolans resultatuppföljningar av kunskapsresultat och trygghetsresultat. Resultaten följs upp och analyseras i verksamhetsrapport och tertiärrapport, i den årliga resultatdialogen och på medarbetarsamtalet. Resultatdialogerna genomförs som ett strukturerat samtal utifrån en förutbestämd agenda tillsammans med ett par andra skolor i området. Huvudmannen har på förhand tagit del av grundskolans resultat och analys av resultat och på så sätt sker en dialog utifrån varje specifik skolas verksamhet. Resultatdialogen är också ett tillfälle att lära av varandra då flera grundskolor är med samtidigt och att resultaten därför gemensamt kan följas upp, analyseras och jämföras. Representant för huvudmannen uppger att Södermalmsskolan är en väletablerad skola med erfaren ledning, skickliga lärare, goda rutiner och som är väl integrerad i grundskolan. Det är också positivt att personalen på Södermalmsskolans olika skolformer arbetar ihop. Representant för huvudmannen säger att det kan bidra till att bibehålla höga förväntningar på eleverna på grundskolan. Skolinspektionen vill i detta sammanhang lyfta fram vikten av att huvudmannen stödjer arbetet med bedömningsfrågor i grundskolan, exempelvis vad gäller samverkan mellan lärare. I intervju med huvudmannen framkommer också att skolan, precis som andra grundskolor i staden, behöver arbeta vidare för att mäta och höja kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen har därför initierat ett Ifous-projekt⁵ där Södermalmsskolans grundskola medverkar tillsammans med andra skolor. Projektet syftar till att utveckla kunskaper om hur kvaliteten i grundskolan kan höjas. Representant för huvudmannen nämner också att det i analyser av trygghetsresultat har framkommit att flickor upplever ett något större missnöje med sin skola än vad pojkar gör. Det har varit en fråga som diskuterats på de senaste resultatdialogerna och som man behöver fördjupa sig ytterligare i.

⁵ Ifous; Innovation, forskning och utveckling i skola och förskola.

Granskningen visar att huvudmannen arbetar långsiktigt för att skolan ska ha goda förutsättningar för undervisningens genomförande. I intervjuer med huvudmannen framgår att det finns en generell ekonomisk resursfördelning från huvudmannens sida där resursfördelningen utgår från elevernas behovsgrupp (inga ytterligare medel avsätts för skolan). I intervju uppger representant för huvudmannen att de säkerställer att elevhälsa finns på plats och att det även finns en central elevhälsofunktion i staden som stöd för grundärskolor. Lärverktyg och behovsanpassad utrustning säkerställs dock av rektorn, även om digitalisering är prioriterat från huvudmannen. Skolan har gjort en satsning som ger förutsättningar för en tidsenlig digital undervisning, exempelvis har alla elever en egen lärplatta. Vad gäller lokaler så är representant för huvudmannen medveten om att mellan- och högstadiets lokaler inte är helt ändamålsenliga men säger samtidigt att det inte är av någon avgörande betydelse för verksamhetens genomförande. Vid behov av lokalförändringar ska rektorn skicka en beställning till den centrala lokalenheten för åtgärd. Förutom de ovan nämnda centrala stödfunktioner som finns och som bidrar till grundärskolans förutsättningar, finns även den centrala grundärskolesamordnaren i staden som bistår bland annat med samordning och kompetens på området. Huvudmannen ser även till att nödvändiga kompetenser finns för undervisningens genomförande. Till exempel ges goda förutsättningar för personalen att vidareutbilda sig, exempelvis erbjuds elevassistentutbildning, utbildningar i TAKK och möjlighet för personal att läsa till behörighet för grundärskolan. Rektorn berättar att det finns riktade utbildningsinsatser till rektorer men även nätverk för rektorer i staden vilket ger goda möjligheter till erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

Huvudmannen ger stöd till rektorn och underlättar liksom organiserar samverkan med andra skolor och omgivande samhälle

Granskningen visar att huvudmannen ger ett anpassat stöd till rektorn så att rektorn kan leda utvecklingen av utbildningen vid skolenheten. Av granskningen framkommer att rektorn via de årliga resultatdialogerna har stöd av huvudmannen men även av andra rektorer i området när det gäller både resultatuppföljning och utveckling av verksamheten. I intervjuer framkommer också att områdesmöten hålls några gånger per år då rektorer på grundärskolor i samma geografiska område träffas tillsammans med huvudmannens grundärskolesamordnare. Då finns tillfälle för alla parter att lyfta aktuella frågor eller utbyta erfarenheter. Dialog mellan rektorn och huvudman sker också på arbetsplatsträffar liksom på medarbetarsamtalet. Via huvudmannens grundärskolesamordnare och andra professioner i den centrala organisationen får rektorn stöd när det gäller bland annat placering och inskrivning av elever i särskolan. Ytterligare centrala stödfunktioner finns för rektorn såsom bland annat lokalenhet, juridiskt stöd, omvärldsbevakning via forsknings- och utvecklingsenheten och central

elevhälsofunktion. Rektorn uttrycker också att det stöd som behövs från huvudmannen finns, och att hen får förutsättningar för att agera som pedagogisk ledare i verksamheten.

Av granskningen framgår också att huvudmannen arbetar på olika sätt för att underlätta samverkan med andra skolenheter och omgivande samhälle. Grundsärskolan är både fysiskt och organisatoriskt välintegrerad i grundskolan och det finns en god samverkan mellan skolformerna. Det underlättar flexibilitet så att eleverna har en möjlighet att läsa blandat inom både ämnesområden och ämnen eller i kombination med ämne i grundskolan. Det finns även väl utarbetade rutiner för övergångar från exempelvis grundsärskola till gymnasiesärskola genom att elever ges möjlighet till praktik på arbetsplatser och gymnasiesärskolor. Som tidigare framgår av beslutet arbetar huvudmannen för att elever i grundsärskolan ska komma i kontakt med och få erfarenheter av omgivande samhälle genom att huvudmannen har organiserat för och erbjuder ett par olika fritids- och kulturaktiviteter (Fritid för alla och Skapande skola). Det finns en central representant som driver arbetet med aktiviteterna och ekonomiska medel tilldelas till skolor så att de har möjlighet att ta del av det utbud som erbjuds.

På Skolinspektionens vägnar

Andreas Gydingsgård
Beslutsfattare

Åsa Pleiner
Föredragande

I handläggningen av ärendet har även utredare Eva Lindgren och John Haeberle medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En digital intervju med rektor
- Två digitala intervjuer med representanter från huvudman
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Södermalmsskolans grundskola är en grundskola för årskurserna 1-9. Huvudman för skolan är Stockholms kommun. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens besök 46 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25-26 oktober 2022. Digitala intervjuer genomfördes 27 oktober, 28 oktober och 8 november 2022. Besöket och intervjuerna genomfördes av Åsa Pleiner, Eva Lindgren, John Haeberle och Agneta Broberg.